

Asia: VN/32728/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tuulivoimayhdistys ry (STY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisista voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi. STY kommentoi luonnoksesta sähköalan väliaikasta voittoveroa koskevaa osiota.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Venäjän tahallinen kaasuvirtojen vähentäminen ovat johtaneet Euroopassa energian hintojen nousuun. Korkean kaasun hinnan takia myös sähkön hinta on noussut jopa 10-kertaiseksi viimeisen vuoden aikana, mikä aiheuttaa eurooppalaisille perheille ja yrityksille kasvavia haasteita. Tämän tilanteen valossa STY ymmärtää, että on tarpeen tehdä toimia kuluttajien energialaskujen hillitsemiseksi ja näiden toimien rahoittamiseksi. Valittavien toimien tulee kuitenkin olla lyhytkestoisia sekä oikeudenmukaisia ja tasapuolisia.

Tilanteessa, jossa Euroopassa säädetään windfall-veroja erittäin vahingollisella tavalla (esimerkiksi Saksa ja Norja), on Suomella mahdollisuus osoittaa järkevällä mallilla rahoittajille, että tänne kannattaa jatkossakin investoida. Veroa säädettäessä tulee siten myös huomioida viime päivien uutisointi siitä, että osa EU-maista, esimerkiksi Viro, aikoo jättää hintakaton säätämättä kokonaan. Ruotsi on säätämässä fossiilisten polttoaineiden alan voittoveroa koskevaa lainsäädäntöä ja vasta harkitsee hintakaton käyttöönottoa sähköliiketoiminnalle.

STY:n näkemyksen mukaan esitetty malli on huomattavasti yksinkertaisempi mutta myös tiukempi kuin EU-asetuksessa määritetty 180 €/MWh. Näillä ehdoilla löytyy yhtiöitä, jotka maksavat vaikka sähkön hinta toteutuisi aikaisimpien vuosien tasolla. Tämä ei liene hallituksen esityksen alkuperäinen tarkoitus. Tästä syystä malliin tulee tehdä muutoksia erityisesti voiton laskentaperusteisiin. Samalla tulee varmistaa, että ylimääräinen vero on voimassa vain EU-asetuksessa määritetyn ajan. Lisäksi esitämme muutamia muita tarkennuksia veron soveltamiseen.

1. Sallittu voitto ja sen laskentaperusteet

EU-asetuksen (2022/1854) henki on se, että yritykset eivät saa tehdä kohtuuttoman suuria voittoja. Asetuksen 180 €/MWh hintakatto tarkoittaa kuitenkin merkittäviä lisätuloja verrattuna aiempiin vuosiin. Eli myös Suomessa pitäisi sallia normaalia isompi voitto siksi, että nyt tarvitaan kipeästi rahaa uusiin investointeihin. Tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että investointiympäristöä ei heikennetä. STY:n arvion mukaan lausunnoilla olevan hallituksen esityksen ehdotukset tarkoittavat huomattavasti suurempaa leikkausta tuottoihin kuin 180 €/MWh hintakatolla olisi ja sallitut tuotot olisivat jopa normaalivuotta pienemmät.

Luonnoksen mukaan 33 % lisävero kannettaisiin sähköliiketoiminnan tuloksesta, joka ylittää viiden prosentin suuruisen tuoton laskettuna sähköliiketoimintaan sitoutuneen oman pääoman määrälle. Markkinoilla on kuitenkin huomattavan erilaisilla pääomarakenteilla toimivia yrityksiä ja moni tuotantolaitoksista on rahoitettu oman pääoman lisäksi vieraalla pääomalla. Tämän vuoksi tulevassa laissa tulisi ottaa huomioon, että tuotto pitäisi laskea myös osakkeenomistajien tekemille vieraan pääoman ehtoisiin sijoituksille, ja mahdollisen lisäveron laskennassa käytetyn veropohjan pitäisi olla sama kuin yleisen suomalaisen yhteisöveron laskennassa. Jos nämä jätetään laskennan ulkopuolelle, suunniteltu vero kohdistuu eri rahoituspohjalla toimiviin toimijoihin eri tavalla. STY:n näkemyksen mukaan ei ole perusteita jättää vierasta pääomaa huomioitta sallittua tuottoa laskettaessa. Esitämme, että sallittu tuotto lasketaan oman ja vieraan pääoman määrästä.

Edellisen lisäksi luonnoksessa esitetty viiden prosentin suuruinen sallittu tuotto on erittäin matala. Sähköliiketoiminta on erittäin kilpailtu ala, jossa on suuret riskit. Kilpailluilla markkinoilla tuotto ei ole varmaa ja siksi tarvitaan korkeampaa tuottoa omasta ja vieraasta pääomasta kuin monopolimarkkinoilla. Verkkoliiketoiminnan sallittua tuottoa säädelään, sillä verkkoliiketoiminta on monopoli. Tällä hetkellä verkkoliiketoiminnalle sallitaan oman ja vieraan pääoman tuotoksi 6,08 % tuotto. Tilanteessa, jossa rahoitusta olisi 50 % vierasta pääomaa sen koron ollessa 3 %, tarkoittaa 6,08 % kokonais korko omalle pääomalle 9 % sallittua korkoa. Koska kilpaillulla markkinalla sallitun tuoton tulee olla tätä korkeampi, STY esittää, että sähköliiketoiminnan oman ja vieraan pääoman sallittu tuotto on 12 %. Korkeampi sallittu tuotto huomioisi luonnosta paremmin nykyiset korkeat korot ja inflaation.

Pidämme erittäin hyvänä ja tärkeänä, että Suomi ei ole säätämässä takautuvaa lainsäädäntöä. Ymmärrämme kuitenkin, että sallitun voiton arviointi, sekä vieraan pääoman mukaan ottaminen veron laskentaperusteisiin voi vaatia ministeriössä tarkempia, uusia laskelmia mallista. Siksi on ymmärrettävää, että laki ei välttämättä ehdi astua voimaan 1.1.2023. Tärkeää kuitenkin on, että ylimääräisen veron aiotut perusteet ovat selvillä jo vuoden 2022 puolella.

On myös tärkeää, että sähkön hinnan suojaukseen käytetyt johdannaiset, olipa kyse swapista tai virtuaalinen sähkönhankintasopimus, ns. PPA, (ja niistä mahdollisesti aiheutuvat tappiot),

sisällytetään sähköliiketoiminnan tuloksen laskelmaan. Toisin sanoen, sähköön liittyvät johdannaiset on nähtävä osana ”sähköliiketoimintaa”.

2. Määräaikaisen veron voimassaolo

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ylimääräisen veron on esitetty olevan voimassa verovuoden 2023 ajan. Vuoden voimassaolo on sinänsä perusteltua, koska veron maksuperusteena käytettävä tilinpäätös tehdään tyypillisesti vuosittain. EU-asetuksen korkeisiin energiahintoihin liittyvät hätätoimenpiteet ovat kuitenkin voimassa 7 kuukauden ajan (1.12.2022 – 30.6.2023). Aikajänne tulee säätää lähemmäksi EU-asetuksen aikajännettä joko a) edellyttämällä sähköliiketoimintaa tekeviä yrityksiä tekemään välitilinpäätöksen vuoden ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta tai b) vastaamaan säädetty 33 % lisäveron taso vastaamaan 7 kuukauden aikajännettä. Koko vuodelta kannettava $33\% \cdot 7/12 = 19,25\%$ lisävero vastaisi sitä, että 33 % veroa kannettaisiin 7 kuukauden ajalta.

Alempi prosentti perusteltu myös siksi, että hallituksen esityksessä 33 % tason määrittelyssä on käytetty oletuksena, että sähkön hinnan toteumaa 300 €/MWh, mikä on melko korkea hinta keskihinnaksi jopa nykyisillä sähkön hinnoilla. Samalla kaava ei ota lainkaan huomioon, että eri kustannukset nousevat myös sähkön hinnan noustessa (esimerkiksi maanvuokrasopimus voi olla sidottu sähkön hintaan, tasehallinnan kulut ovat moninkertaistuneet jne.).

Edellisen lisäksi hallituksen esitykseen tulee säätää taso, jonka alle menevässä tilanteessa ylimääräistä veroa ei kerätä. Koska veron pohjana on EU-asetus, on perusteltua säätää, ettei veroa sovelleta tilanteissa, joissa sähkön kuukauden keskihinta alittaa 180 €/MWh.

3. Aiempien vuosien tappioiden huomioiminen verotuksessa

Luonnoksen mukaan aiempien vuosien tappioita ei huomioida verotuksessa. STY ymmärtää, että tarpeena on ollut sääntelyn yksinkertaistaminen, mutta pidämme tätä rajausta epäoikeudenmukaisena. Suomessa pitkäaikaiset sähkönmyyntisopimukset ovat pääasiassa ns. baseload-tyyppisiä sopimuksia, joissa sähkön tuottaja sitoutuu myymään tietyn kiinteän määrän sähköä sähkön ostajalle joka tunti tiettyyn hintaan. Tuottaja on voinut sitoutua myymään esimerkiksi 21 MW hitaan 35 €/MWh. Jos tuottaja tuottaa sähköä yli 21 MW, myy tuottaja ylimääräisen sähkön markkinalle. Jos tuottaja tuottaa sähköä esimerkiksi vain 15 MW, ostaa tuottaja markkinalta markkinahintaan puuttuvan 6 MW ja myy sen ostajalle hintaan 35 €/MWh. Tyypillisesti sähkön hinta on matalampi tuulisella säällä ja korkeampi silloin kun ei tuule. Näin ollen tuulisähkön tuottaja saa sähkömarkkinalle myymästään ”ylimääräisestä” sähköstä huomattavasti matalamman hinnan kuin sähkömarkkinalta ostamastaan ”puuttuvasta” sähköstä. Nykyisillä sähkönhinnoilla PPA-sopimuksen

solmineet tuottajat ovat tehneet merkittäviä tappioita. Tästä syystä STY esittää, että aiempien vuosien sähköliiketoiminnan tappiot saa vähentää verotuksessa.

4. Tuotantotuen huomioiminen verotuksessa

Hallituksen esityksessä on jätetty huomioimatta, että sähkön hinta voi ensi vuonna laskea alle tuotantotuen maksurajan. Tuotantotuen piirissä olevien laitosten on voitava luottaa siihen, ettei tulotaso laske alle 83,5 €/MWh, jolloin vanhan teknologian tuotantolaitokset eivät välttämättä ole taloudellisesti kannattavia. Nyt säädettävää veroa taasen säädetään tilanteeseen, jossa sähkön hinta on huomattavasti korkeampi kuin 83,5 €/MWh. Tilannetta, jossa valtio ensin maksaa tuotantotukea ja sitten kerää tuen pois erillisellä verolla, tulee välttää. Edellisen takia STY esittää, että tuotantotukea ei sisällytetä sähköliiketoiminnan tulokseen tätä veroa laskettaessa.

5. Verotus ja konsernirakenne

Luonnoksen mukaan ehdotettu voittovero laskettaisiin jokaisen yrityksen sähköliiketoiminnan tuloksen perusteella erikseen eikä yhdistettyjen konsernilukujen perusteella. STY näkee tämän ongelmallisena ainakin tuulivoimalle, sillä investointirakenteen takia tuulipuistot toteutetaan omina projektirahoitettuna osakeyhtiöinä. Yhtiöiden hallinointiin ja operatiiviseen tekemiseen (BRP toiminnot, TCM toiminnot jne.) liittyvät toiminnot rasittavat emoyhtiön tulosta eikä pelkkä SPV:n tulos näin ollen välttämättä anna oikeaa kuvaa sähköliiketoiminnan kokonaistuloksesta. Sama koskee luonnollisesti emoyhtiössä olevia sähkönmyyntiä, jotka ovat olennainen osa sähköliiketoimintaa.

STY esittää, että tätä muutettaisiin siten, että konsernirakenteessa yrityskonserni olisi veron kohde.

HE sivu 1. "Verovelvollisia olisivat yritykset, jotka tuottavat sähköä ja yritykset, jotka myyvät sähköä joko suoraan loppukäyttäjille tai jälleenmyyntiä varten." Jatkettaisiin "...tai yrityskonsernit, jotka muodostuvat edellämainituista yksiköistä. Konsernin kyseessä ollessa verotuksen kohteena olisi koko konsernin sähköliiketoiminnan voitto sillä tasolla, jolla sähköliiketoiminta tosiallisesti tapahtuu." "

HE sivu 20. Kappale, joka alkaa "Elinkeinoverotus perustuu erillisyyhtiöperiaatteelle" -> Kappaleessa mainitusta poiketen konserniavustukset tulisi sallia osana koko konsernin sähköliiketoimintaa.

Toinen vaihtoehto asian ratkaisemiseksi olisi malli, jossa konserniavustusta ja konsernivähennystä koskevat säännökset rajattaisiin koskemaan konserniyhtiöiden sähköliiketoiminnan tuloksien tasaamista.

6. Pienet tuottajat suuren osakasjoukon omistamat yhtiöt

Hallituksen esityksen luonnos huomioi erilaisista yhtiörakenteista mankala-yhtiöt, jotka eivät tee voittoa ja näin ollen jäävät käytännössä veron ulkopuolelle. Tällaisten yhtiöiden lisäksi on olemassa pieniä osakeyhtiöitä, jotka eivät ole mankala-rakenteen mukaisia, mutta myyvät sähköä yhtiön osakkeille hallituksen päättämällä hinnalla, joka on merkittävästi nykyistä markkinahintaa matalampi. On kohtuutonta, että ylimääräinen vero kohdistuisi tässä tilanteessa myös tällaisiin toimijoihin, jotka eivät tee "ylimääräistä" voittoa korkean markkinahinnan takia. Näitä yhtiöitä auttaisi, jos hallituksen esitys ei koskisi yhtiöitä, joiden liikevaihdon alaraja olisi kaksi miljoonaa euroa.

7. Voimaantulosäännös

Luonnoksen voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovelletaan verovuodelta 2023 toimitettavaan verotukseen. Jos yrityksellä ei pääty tilikautta kalenterivuoden 2023 aikana, sovelletaan lakia yrityksen verovuodelta 2024 toimitettavaan verotukseen. Jos päätös verovelvollisen tilikauden muuttamisesta on tehty 1.12.2022 tai sen jälkeen niin, että vuonna 2023 päättyvä verovuosi päättyy ennen 31.12.2023, sovelletaan lakia kuitenkin verovelvollisen verovuosiin 2023 ja 2024. Lisäksi luonnoksessa todetaan, että lakia sovellettaisiin vain verovuodelta 2023 toimitettavaan verotukseen.

Luonnos jättää tältä osin epäselväksi, miten lakia sovelletaan sellaisissa tilanteissa, joissa yrityksen tilikausi on esimerkiksi kesäkuu 2022—toukokuu 2023. Sovelletaanko lakia tällöin siten, että voittovero kohdistuu myös vuodelta 2022 kertyneeseen voittoon vai koskeeko voittovero ainoastaan verovuoden 2023 aikana kertynyttä voittoa? Jos näissä tilanteissa voittovero ainoastaan kohdistuu vuoden 2023 alkukuukausina kertyneeseen voittoon, kohdistuuko voittovero myös loppuvuodelta 2023 kertyneeseen voittoon siten, että voitto verotetaan kesäkuussa 2024 päättyneeltä tilikaudelta? Koska luonnos on tältä osin epäselvä ja tarkoituksena ei näyttäisi olevan se, että veroa kannettaisiin kahdelta (kokonaiselta) tilikaudelta tai taannehtivasti, luonnoksen voimaantulo- ja kohdistamiskohtia tulisi tältä osin tarkentaa siten, että yritysten tulee yllä kuvatussa tilanteessa laatia erilliset tilinpäätökset vuodelle 2023 sijoittuvilta ajanjaksoilta.

8. Lisätietoja

Lausunnoilla oleva sääntely on äärimmäisen tärkeä STY:n jäsenyrityksille. Olemme mielellämme mukana hallituksen esityksen jatkotyöstössä.

Kunnioittaen,

Anni Mikkonen, Toimitusjohtaja, Suomen Tuulivoimayhdistys ry

Mikkonen Anni
Suomen Tuulivoimayhdistys ry